

NATO POSLIJE BUKUREŠTA

Pomaganje Afganistanu, jačanje Europe, produbljivanje partnerstava, ususret novim izazovima

Sastanak na vrhu u Bukureštu, održan od 02. do 04. travnja 2008. godine, bio je najveći NATO-v sastanak na vrhu dotada. Sastanak su pratili predstavnici 60 naroda, kao i važniji predstavnici brojnih ključnih institucija, obuhvaćajući glavnog tajnika Ujedinjenih naroda i predsjednika Europske komisije. Sastanak na vrhu naglasio je odlučnost Saveza da blisko surađuje s međunarodnom zajednicom ususret sigurnosnim izazovima 21. stoljeća, kao i vlastiti jedinstveni doprinos promicanju sigurnosti i stabilnosti u brzo promijenljivom strateškom okolišu.

U Bukureštu su čelnici NATO-a naglasili dugotrajno obvezivanje Saveza prema Afganistanu te važnost bliske suradnje sa svim narodima i međunarodnim organizacijama koji podupiru tamošnji napredak. Ponovno potvrđujući NATO-vu politiku otvorenih vrata i njegovu odlučnost u učvršćivanju sigurnosti i stabilnosti u Europi, pozvali su Albaniju i Hrvatsku da započnu pristupne pregovore za članstvo te su se usuglasili da će Ukrajina i Gruzija jednog dana postati članicama NATO-a. Čelnici Saveza su također naglasili NATO-vo obvezivanje prema misiji KFOR-a na Kosovu i misiji obuke u Iraku, kao i spremnost Saveza da nastavi podupirati Afričku uniju u Sudanu i Somaliji. Dali su daljni poticaj trenutnim nastojanjima za preobrazbu Saveza kako bi on udovoljio operativnim zahtjevima i novonastalim sigurnosnim prijetnjama, poglavito objavljivanjem objedinjene izjave o proturaketnoj obrani. Čelnici su također vodili konstruktivnu raspravu s ruskim predsjednikom o načinu na koji Savez i Rusija mogu surađivati na suočavanju sa sigurnosnim izazovima.

Pomaganje Afganistanu

U Bukureštu su čelnici Saveza naglasili da su euroatlantska i šira međunarodna sigurnost usko povezane s budućnošću Afganistana kao mirne, demokratske države, štovateljice ljudskih prava i oslobođene terorističke prijetnje. Stoga, Međunarodne snage za pomoć sigurnosti (International Security Assistance Force, ISAF) pod mandatom Ujedinjenih naroda ostaju NATO-v glavni prioritet. Zamijećeno je da je učinjen značajan napredak otkako je NATO preuzeo zapovijedanje misijom ISAF-a u kolovozu 2003. godine, ali i da preostaje puno izazova – za afganistansku vladu, NATO i ostatak međunarodne zajednice.

Savez je dugo podupirao „sveobuhvatan pristup“ Afganistanu i drugim sigurnosnim izazovima koji združuje civilna i vojna nastojanja. U Bukureštu se ovaj „sveobuhvatan pristup“ vidio na djelu. Na sastanku koji je bio posebno posvećen Afganistanu, saveznicima su se pridružili njihovi partneri u ISAF-u, afganistanski predsjednik, glavni tajnik Ujedinjenih naroda, predsjednik Europske komisije, visoki predstavnik Europske unije, predsjednik Svjetske banke i zamjenik japanskog ministra vanjskih poslova. Ovaj je sastanak označio početak nove faze obvezivanja međunarodne zajednice, gdje se većinom vojno nastojanje na uspostavi sigurnosti te stabilnosti pomiče prema pristupu s jačim naglaskom na nastojanjima obnove pod civilnim vodstvom i na afganistanskom vlasništvu.

Narodi koji postrojbama doprinose ISAF-u složili su se oko strateške vizije za Afganistan koja je vođena četirima ključnim načelima:

- čvrsto i zajedničko dugotrajno obvezivanje;
- potpora za jače afganistansko vodstvo i veću odgovornost;
- sveobuhvatan pristup međunarodne zajednice koji združuje civilna i vojna nastojanja; i
- povećanu suradnju i zalaganje s afganistanskim susjedima, poglavito Pakistanom.

Nadalje, narodi koji daju svoj doprinos ISAF-u također su odobrili sveobuhvatan političko-vojni strateški plan za Afganistan koji postavlja jasna i stvarna mjerila kako bi se omogućilo usredotočenije nastojanje i objektivno mjerio napredak. Plan također donosi smjernice o načinu učinkovitije interakcije s afganistanskom vladom i međunarodnim organizacijama. Naposljetku, brojni saveznici i partneri također su obznanili dodjeljivanje novih snaga ISAF-u i druge oblike potpore.

Jačanje Europe

Sastanak na vrhu u Bukureštu naglasio je NATO-vu neprekinutu, jaku opredijeljenost pomoći stvoriti Europu koja je cjelovita, slobodna i u miru. Albanija i Hrvatska su bile pozvane da započnu pristupne pregovore. Cilj je da Pristupni protokoli budu potpisani do kraja srpnja 2008. godine te da postupak ratifikacije bude završen bez odgode. Sastanak na vrhu ponovno je potvrdio da vrata NATO-a ostaju otvorena drugim europskim demokracijama željnim i sposobnim prihvatiti odgovornosti članstva.

Poput Albanije i Hrvatske, bivša jugoslavenska Republika Makedonija* sudjelovala je godinama u NATO-vom Akcijskom planu za članstvo (Membership Action Plan, MAP) kako bi se pripremila za moguće članstvo. Saveznički su se čelnici složili da će pozvati ovu zemlju na pridruživanje NATO-u čim pregovori u tijeku oko njenog imena budu doveli do uzajamno prihvatljiva rješenja.

Gruzija i Ukrajina sudjeluju u Pojačanim dijalozima (Intensified Dialogues) s NATO-m o njihovim težnjama za članstvo i s time povezanim reformama. Saveznički su se čelnici dogovorili da će ove dvije zemlje postati članicama NATO-a te da će se Savez intenzivno založiti s objema zemljama kako bi se posvetili neriješenim pitanjima vezanima uz njihove prijave za pridruživanje procesu Akcijskog plana

za članstvo. Ministri vanjskih poslova NATO-a prvi će put ocijeniti napredak koji je učinila svaka od ove dvije zemlje u prosincu 2008. godine.

Kao odgovor na njihove euroatlantske težnje i njihova nastojanja na reformi, Bosna i Hercegovina i Crna Gora su bile pozvane da također otpočnu Pojačani dijalog bez predrasude prema nekoj mogućoj odluci Saveza. Saveznici su također ponovili njihovu spremnost za produbljivanjem suradnje sa Srbijom, poglavito kroz razvoj Individualnog partnerskog akcijskog plana (Individual Partnership Action Plan), te da razmotre mogućnost Pojačanog dijaloga uslijed zahtjeva Srbije.

Čelnici Saveza ponovno su potvrdili njihovo obvezivanje prema stabilnosti diljem Balkana i ponovili da će jake Snage za Kosovo (Kosovo Force, KFOR) pod vodstvom NATO-a, koje su prvi put bile raspoređene u lipnju 1999. godine, ostati na Kosovu temeljem Rezolucije 1244 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda. NATO i KFOR nastaviti će surađivati s vlastima i Ujedinjenim narodima te s Europskom unijom i drugim međunarodnim čimbenicima na podupiranju razvitka stabilnog, demokratskog, multietničkog i mirnog Kosova.

** Turska je priznala Republiku Makedoniju pod njenim ustavnim imenom.*

Produblјivanje partnerstava

NATO-vi partneri presudni su za naćin današnjeg funkcioniranja Saveza. Partnerski dogovori Saveza obuhvaćaju Euroatlantsko partnersko vijeće (Euro-Atlantic Partnership Council, EAPC); posebne odnose s Rusijom i Ukrajinom; Mediteranski dijalog sa sedam zemalja u Sjevernoj Africi i na Bliskom istoku; Istambulsku inicijativu o suradnji (Istanbul Cooperation Initiative, ICI) namijenjenu zemljama Zaljeva; i manje formalne bilateralne odnose sa zemljama partnerima širom svijeta. U Bukureštu su saveznici naglasili njihovo stalno zanimanje za sudjelovanjem partnera u misijama i operacijama te za prilagođavanjem dijaloga i suradnje sukladno posebnim interesima i brigama ovih zemalja.

Na neformalnom radnom rućku, ćelnici država i vlada Euroatlantskog partnerskog vijeća pozdravili su odluku Malte o povratku Partnerstvu za mir (Partnership for Peace, PfP) i pridruživaju Euroatlantskom partnerskom vijeću. (Malta se pridružila programu Partnerstva za mir u travnju 1995. godine, ali je privremeno obustavila svoje sudjelovanje u listopadu 1996. godine.)

Na sastanku Komisije NATO-Ukrajina (NATO-Ukraine Commission, NUC), ukrajinski se predsjednik zahvalio saveznicima za „jasnu poruku“ koju su poslali o budućnosti ukrajinskih odnosa s NATO-m, usuglasivši se da će zemlja postati ćlanicom NATO-a. Ćelnici Saveza su pozdravili napredak Ukrajine u reformi obrambenog i sigurnosnog sektora te pohvalili njen bitan doprinos operacijama i misijama pod vodstvom NATO-a.

Ćelnici Saveza su se susreli s ruskim predsjednikom na prvom sastanku Vijeća NATO-Rusija (NATO-Russia Council, NAC) na razini sastanka na vrhu otkako je Vijeće utemeljeno u svibnju 2002. godine. Ćelnici Vijeća NATO-Rusija su se složili oko strateške važnosti partnerstva NATO-Rusija i vrijednosti Vijeća NATO-Rusija kao foruma za iskrene politićke dijaloge koji obuhvaća pitanja oko kojih saveznici i Rusija mogu imati suprotne stavove. Prethodno sastanku Vijeća NATO-

Rusija, NATO i Rusija su potpisali sporazum o jednostavnijem tranzitu nevojne opreme namijenjene ISAF-u preko ruskog teritorija.

Saveznici su pozvali na daljnju suradnju između NATO-a i Ujedinjenih naroda na održavanju međunarodnog mira i sigurnosti i naglasili važnost učinkovite i stvarne koordinacije među ovim dvjema organizacijama. Također su naglasili svoju odlučnost u unaprijeđivanju NATO-EU strateškog partnerstva, koje pokriva širok spektar pitanja od zajedničkog interesa i ima sve veće značenje u Afganistanu i na Kosovu. Saveznički su čelnici ponovili da „će snažnija Europska unija dodatno pridonijeti našoj zajedničkoj sigurnosti“.

Ususret novim izazovima

U Bukureštu su čelnici Saveza naglasili potrebu da NATO mora ostati sposoban ispunjavati svoje operativne obveze i izvoditi cijeli spektar svojih misija, te dali daljnji poticaj i smjernice za preobrazbu saveznih snaga i obrambenih sposobnosti koja je u tijeku. Također su istaknuli potrebu da prilagode strukture i procese u glavnom sjedištu NATO-a, te zadužili glavnog tajnika NATO-a da sukladno tomu razvije prijedloge za sastanak na vrhu 2009. godine.

Na sastanku na vrhu u Bukureštu postojao je širok konsenzus o tome da se Savez, uz zadovoljavanje trenutnih zahtjeva, poglavito onih vezanih uz NATO-ove misije i operacije, mora također pripremiti za nove, netradicionalne izazove, kao što su proliferacija oružja za masovno uništenje, kibernetički napadi ili prekid opskrbe energijom.

Saveznički čelnici uvidjeli su da će planirano raspoređivanje sredstava američke proturaketne obrane bazirane u Europi pomoći zaštititi mnoge saveznice te su se složili da ova sposobnost mora biti integralni dio bilo kojeg budućeg ustroja proturaketne obrane širom NATO-a. Mogućnosti da sveobuhvatan ustroj proturaketne obrane proširi pokrivenost na cjelokupni saveznički teritorij koji inače nije pokriven američkim

sustavom, bit će ponovno razmatrane na sljedećem NATO-vom sastanku na vrhu 2009. godine. Ohrabrujući Rusiju da iskoristi američke prijedloge za suradnju na području proturaketne obrane, čelnici su izrazili svoju spremnost da istraže potencijal za povezivanje američkih, NATO-vih i ruskih sustava proturaketne obrane u pogodnom trenutku.

Saveznici su podržali politiku kibernetičke obrane naglašavajući potrebu da NATO i narodi zaštite ključne sustave informiranja, dijele najbolja iskustva i osiguraju sposobnost da, na zahtjev, pomognu savezničkim narodima odbiti kibernetički napad. Izrazili su želju za nastavljanjem razvoja NATO-vih sposobnosti kibernetičke obrane i za jačanjem povezanosti između NATO-a i nacionalnih vlasti u ovom području.

Saveznički su čelnici također zabilježili izvješće o NATO-voj ulozi u području energetske sigurnosti koje prepoznaje vodeća načela te oblikuje mogućnosti i preporuke za daljnje aktivnosti, poglavito u pet ključnih područja gdje NATO može dati značajan doprinos: udruživanje i razmjena informacija te razmjena tajnih podataka; projiciranje stabilnosti; unaprjeđivanje međunarodne i regionalne suradnje; podupiranje upravljanja posljedicama; te podupiranje zaštite kritične infrastrukture. Napredak će biti ocjenjivan na sastanku na vrhu 2009. godine.

Nakon Bukurešta

Saveznički su se čelnici dogovorili da će se ponovno sastati sljedeće godine u Strasbourgu (Francuska) i Kehl (Njemačka) kako bi proslavili 60. obljetnicu osnutka NATO-a. Ovaj će sastanak na vrhu omogućiti da se razmotri NATO-va preobrazba te da se dalje naglasi i jača vizija Saveza glede njegove uloge nasuprot evoluirajućim izazovima 21. stoljeća. Dogovoreno je da će za sastanak na vrhu 2009. godine biti pripremljena za usvajanje Deklaracija o sigurnosti Saveza kako bi se dodatno stvorili uvjeti za ovu važnu zadaću.

**NATO Public Diplomacy Division /
Division Diplomatie publique de l'OTAN
1110 Brussels / 1110 Bruxelles
Belgium / Belgique
natodoc@hq.nato.int
www.nato.int**